

STILLE FØR STORMEN?

Det er stille på hjemmefronten - stille både før og etter stormen. Mobiliseringen av Norges ungdom ble en fiasko for tyskerne i første omgang, men ingen må tro at de vil gi seg av den grunn.

Den avgjørende kamp mot Tyskland er begynt og den tyske hær går fra det ene katastrofale nederlag til det annet. Den tyske propaganda-maskin arbeider under høytrykk og forsøker etter beste evne å gi det tyske folk et annet og for dem fordelaktig bilde av krigen. Og det tyske folk lar seg muligens forblinde, men man må regne med at i den tyske militære ledelse sitter det folk som, bortsett fra Hitler, nøkternt og kynisk vurderer stillingen og regner med de muligheter som foreligger. De er fagfolk på sitt område og vet at de ikke kan stoppe de allierte armeers frammarsj; det eneste de kan gjøre er i det lengste å spare sine reserver, mobilisere de resurser de har i Europa og ved en rasjonell fordeling og utnyttelse av disse, i det lengste føre en oppholdende kamp.

De tyske ledere kjemper med ryggen mot avgrunnen. De vet at Tysklands undergang er deres undergang og at de er ansvarlige for denne krig og for all redsel og terror mot Europas undertrykte folk ikke vil undgå sin skjebne. Et så blodbestenkt regime vil ikke komme fra sitt ansvar. De håper derfor at de ved å føre en desperat og oppholdende kamp mot de allierte skal kunne trekke krigen i langdrag, og at tiden skal gi dem en liten sjangse de kan utnytte til sin fordel. De håper at en så veldig koalisasjon, som den mellom de allierte, i lengden ikke kan bestå og arbeide uten at det oppstår alvorlige rivninger - og at dette skal bli Tysklands store sjangse.

De vil bli skuffet - det vet vi - men tyskerne vil ikke vite det, tro det eller regne med det. Derfor må vi være klar over og forberedt på at de kommer til å gjøre alt for å forsøke å forlenge krigen.

Selv om mobiliseringen ikke lyktes i første omgang, vil de prøve igjen, og denne gang på en listigere måte. De vil få unødningen til å føle seg trygg, lokke den tilbake til byene igjen og så en dag slå til, og da på en langt mer drastisk måte enn forrige gang. Da får ikke ungdommen noe varsel og heller ingen sjangse til å komme unna.

Det samme gjelder alle som arbeider på hjemmefronten. Det har vært stille en stund nå, mistenkelig stille, men Gestapo arbeider under høytrykk. Angiverne er spredt over hele landet

flere enn vi aner. De forsøker å komme inn i illegale organisasjoner og videre oppover mot ledelsen. Det har lyktes før, men må ikke hende om igjen. Alt som kan framskynde frihetens seier, forsøker Gestapo å ødelegge - hensynsløst og med alle midler.

Vi står foran den avgjørende kamp her hjemme. Tyrannene skal ut, og kampen blir hard. Hver eneste mann og kvinne trengs i sluttkampen, og vi har ikke råd til å miste noen ved at det tas unødige sjangser og ikke utvises tilstrekkelig forsiktighet fordi det akkurat for tiden er så stille og fordi seieren er så nær. Vi har ventet og forberedt oss i fire lange år på det som forestår, og vi må alle stå klar når vår time slår - klar til sluttkampen for et fritt land.

KRONSPRINS OLAV SOM FORSVARSSJEF.

Regjeringen har ved kgl. resolusjon av 30. juni 1944 beordret HKH Kronprins Olav som forsvarssjef inntil videre, dok ikke lenger enn til det første ordinære statsråd kan holdes i Oslo. General Hansteen vil være nestkommanderende og rangere direkte etter forsvarssjefen. Kronprinsen fylte igår, søndag, 41 år. I 20 år har han deltatt i statsråd og har under hele krigen stått ved sin fars side. Hengivenhet og gjensidig beundring preger forholdet mellom dem. Han har deltatt i våre styrkers ledelse og kamper. Enhver som har møtt ham vil erkjenne at han har gjennomgått en stor utvikling. Det er en moden og klok mann som overtar kommandoen; han blir møtt med tillit på alle hold. Han møtes med varme ønsker fra alle våre styrker og hele vårt folk.

SITUASJONEN I DANMARK.

Fra svensk presse henter vi følgende om situasjonen i Danmark: I løpet av fredagen tilspisset den alvorlige situasjon i Kjøbenhavn seg ytterligere. Allerede torsdag aften brøt det ut streik i byen, som i løpet av fredagen utviklet seg til generalstreik. De fleste butikker ble stengt, og byen er uten brød, vann, gass og lys. Det ble bygget barrikader i gatene og spurvognene ble veltet overende. Enkelte steder kom det til skuddveksling mellom dansker og tyskere. Tyskerne har besatt hovedbanestasjonen og troppeforsterkninger kommer til Kjøbenhavn fra Jylland. Tyskerne er i høyeste beredskap og patruljer kjører rundt i gatene med mitraljosene klare.

Fredag aften, etterat noen fagforeningsledere var arrestert, gikk det ut parole om streik,

Denne ble fulgt av en halv million arbeidere som sorterer under Fagforbundet. Streiken spredt seg til alle næringsgrener. Fredag ble intet arbeid utført i Danmark.

Oslo. Sogneprest Arne Thu er avgått ved døden på Grini som følge av straffeeksersis. Arne Thu var sogneprest i Vestby og har vært fange på Grini i 2.1/2 år. Han var født i 1891.

SAMMENDRAG AV NYHETENE FREDAG OG LØRDAG.

Slaget om minst har begynt for alvor, heter det i fredagens frontrapport fra østfronten. Kampen raser nå om porten til slettene i N Polen som fører videre inn i Tyskland. Sovjet-armeene har siden offensivens begynnelse tilbakelagt 1/3 av veien til Ø Preussen. V for Polotsk har troppene gått over den polske grense fra 1939. Tyskernes linje ved Beresina, den siste tyske forsvarslinje for Minsk, er likvidert og russerne har etter å ha passert elva innledet frontalangrepet mot Minsk hvor tyskernes Heeresgruppe Mitte - hundretusener soldater - er i fare for å fanges i en sekk. Polotsk er omgått, og jernbanen mellom Polotsk og Warsjava er avskåret. Ved erobringen av Borissov ble 5.000 tyskere drept eller tatt til fange. I Bobruisk var det 16.000 falne og 18.000 fanger og det meldes at stadig flere soldater overgir seg og deserterer. S for Minsk har russerne erobret Slutsk og rykker videre fram. En ny offensiv er begynt langs Pripet mot Pinsk; flere steder er inntatt og troppene har god framgang. - Fredag ble det meldt at Petrosavodsk, hovedstaden i Karelen, og at byen Kandenova var falt. Hele jernbanelinjen fra Murmansk til Leningrad er på russernes hender. Russiske fly angrep torsdag Kirkenes og Petsamo. 3 forsyningskip på tilsammen 20.000 tonn ble senket på havnen i Kirkenes. 2 andre skip ble satt i brann i Petsamo. - Amerika har brutt den diplomatiske forbindelse med Finland. De finske sosialdemokrater har gitt etter for presset og trekker ikke sine ministre ut av regjeringen. Tanner blir derfor stående. - Fra Normandie meldes at de allierte tropper langs Odon har styrket sine stillinger på begge floyer. Fiendens forsøk på å bryte inn i Caen-Evresy-området er slått tilbake. De siste tropper på Cherbourg-hakvoya har overgitt seg og all motstand er opphørt. General Dolmann, sjefen for 7. tyske arme i Normandie, falt tirsdag. Det var tirsdag britiske Taifunfly angrep et tysk hovedkvarter. - I Italia drives fienden uten opphold tilbake langs hele fronten. 5. arme er i utkanten av Cecina og står 10 km S for Siena. 8. arme rykker fram Ø og V for Trasimenosjøen. - Den voldsomme bombing av Tyskland og tyskokkupert område fortsetter. Den tyske oljeproduksjon er skåret ned til nesten ingenting og tyskerne er nå avhengig av sine opplag.

Norge. Som følge av de vellykte sabotasjehandlingene mot svovelsyrefabrikken på Lysaker og i Royken natt til torsdag, har Engene og Gullaug sprengstoffabrikker måttet innstille driften.

NYHETENE SØNDAG.

Østfronten. Russerne har hatt ny framgang NØ og SV for Minsk. Under sin framrykning fra Slutsk nærmer russerne seg Baranovitsj på jernbanen fra Minsk til Brest Litovsk. På de nordlige frontavsnitt i Hvite-Russland har russerne passert Polotsk. De tyske tap er nå kommet opp i 230.000 falne eller fanger. På fronten mellom Ladoga og Onega fortsetter russerne sin framrykning.

Vestfronten. Korrespondentenes beretninger går ut på at tyskerne retter det ene angrepet etter det annet mot bresjen over Odon under forsøket på å finne et svakt punkt i flanken. Angrepene har dog ikke ført til noe resultat. Rommel har personlig overtatt kommandoen. Tyskerne blir hindret i å føre fram forsterkninger av de alliertes skipskanoner, således har bredsidene fra Rodneys 16" kanoner hatt stor virkning. Frontkorrespondentene legger også vekt på tyskernes vanskeligheter med transporten som blir hindret av bombing og de franske innlandsstyrkers aktivitet. Under reise til fronten må de tyske kolonner hele tiden være kampklare. Flyvirksomheten er blitt hemmet av ugunstig vær. Fly stasjonert i Normandie har angrepet kanonstillinger og andre mål bak fronten. Ved Villers Bocage ble en tanksamling ødelagt av flyene. Flyangrepet ble rettet mot mål i V Tyskland natt til søndag, samtidig ble det lagt ut miner. De britiske flyene hadde ingen tap. Bombefly eskortert av jagere har angrepet basene for ubemannede fly. De møtte endel motstand.

Italia. De allierte rykker fram langs hele fronten. 5. arme har omgått byen Cecina og står 25 km S for Livorno. På midtfronten har de allierte akkupert en by 9 km N for Perugia. På adriaterhavskysten har troppene gått over elva Potenza og okkupert flere byer. Flyangrepene har vært konsentrert om forbindelseslinjer i N Italia og Jugoslavia. -

Jugoslaviske friskarer har avbrutt stambanen mellom Beograd og havet.

Danmark. Frihetsrådet har sendt ut en erklæring om at streiken vil bli fortsatt inntil tyskerne garanterer at visse krav vil bli oppfylt. Kravene går ut på:

1. Opphevelse av portforbudet.
2. Fjernelse av Schalburg-korpset.
3. Gass, vann og elektrisitet må skaffes byen.
4. Represalier skal ikke bli tatt.
5. Veiene til Kjobenhavn skal åpnes igjen. -

I Kjobenhavn er flere medlemmer av quislingpolitiet blitt lynsjet.

Tyskland. Fra Hitlers hovedkvarter ble det i går innrømmet at Dietl omkom 23. juni. Han ble begravet i Berlin på statens bekostning. Hitler talte for første gang på flere måneder, ikke om krigen, men om Dietls fanatiske lojalitet overfor partiet og Hitler selv. General Joedl er derimot ikke omkommet. Den omkomne var en yngre bror ved Dietls stab.

Amerika har beslåglagt 17 millioner dollar finske tilgodehavender, som før var frosne fonds.

TIL BØNDENE.

Det kan ikke nektes at det i løpet av krigen er oppstått en rekke beklagelige motsetningsforhold her i landet. På den ene siden står den aktivt arbeidende hjemmefront. Dette er det flertall i folket som kjenner seg selv som soldater i krigen mot undertrykkelsen, terroren og det giftige angiveri. Disse soldater finner vi overalt, i by og på land, og i alle lag av samfunnet. Det er ikke alle gitt å ha store oppgaver i kampen, men felles for alle i den norske front er at de står solidarisk i kampen mot fienden og for friheten. De går aldri på akkord med sin samvittighet og sitt lands ære.

Så sant de kan unngå det stiller de ikke sin arbeidskraft til disposisjon for fienden, men samarbeider ham ved sine meningers mot eller ved stillferdig sabotasje i det små.

Andre har tatt tyngre torn, så tung og krevende at det har brakt dem i fengsel eller endog i døden fordi fienden har kommet på deres spor. Titusener sitter av den grunn i fengsel og konsentrasjonsleir eller har måttet dra i landflyktighet. Hjem er oppløst, - far i fengsel gutter i Sverige eller fredløs i skogen. Det er norske soldater i kamp for vår frihet og selvstendighet. Men samtidig som vi opplever alt dette, opplever vi også at bedriftsledere, arbeidere, funksjonærer og bønder - altså mennesker fra alle samfunnslag og alle deler av landet - går fienden til hånde ved frivillig ytelse av produkter og arbeidskraft, og at andre på det skammeligste utnytter sine medmenneskers nød.

Det er i dag i Norge mange som må leve av så knappe rasjoner at vi kan snakke om virkelig nød. I løpet av de siste måneder er situasjonen ytterligere forværret fordi disse samme mennesker som sitter trangt økonomisk, uten forbindelser, ikke engang har poteter.

Fra Danmark og Sverige er det kommet god hjelp til disse mennesker. Også bygdefolk har ytet hjelp til mange, men ofte får man en forstemmende følelse av at alt for mange ser på vinningen, og nekter å gjøre sin soleklare plikt, nemlig ved å hjelpe landsmenn ved å stille sine produkter til disposisjon på rimelig vilkår - eller som gaver om den økonomiske evne er til stede.

Meningen blandt arbeidere, funksjonærer og ferretningsfolk over store deler av landet er idag at bøndene ikke vil hjelpe dem, men tjener på deres sult. "Vent til etter krigen, da skal de få det igjen" sier de.

Når vi trekker dette fram er det for å rose et alvorlig varsko - fra den arbeidende del av

hjemmefronten til dem som ikke forstår situasjonens alvor. Snu om nå mens leken er god, så hatet ikke setter seg fast. Snu om nå, så er vi ferdig med uoverensstemmelsen når krigen er over.

De mange gode bygdefolk som idag assisterer sine landsmenn på beste måte, må få alle andre til å innse hvor ille det er å ta blodige overpriser på de produkter som det lykkes å unndra de tyske rekvisisjonsmyndigheter. Alle må gå inn for å holde så meget som mulig tilbake til norsk forbruk, men selg det rimelig, eller gi det bort hvis du kan. Gjør dette så vi kommer helskinnet ut av krigen.

Idag har vi behov for solidariteten mer enn noensinne før. For å unngå å bli mobilisert til tysk krigstjeneste har tusenvis av unge gutter forlatt sine hjem og søkt en uviss tilværelse i skog og på fjell. Det er vanskelig å holde seg skjult i skogene. Guttene er blitt oppfordret til å søke utover bygdene til gårdene. Her ligger en stor oppgave for de bønder som vil hjelpe seg selv og andre mot de ukvemsord som med større eller mindre rett blir ført fram idag. Det er mange eksempler på at det har vært forlangt blodpenger - opptil 4 kroner for et brød. La oss heretter få eksempler på vilje til å hjelpe.

Bønder, - få jobbenaboen til å forstå at de skaper grunnlaget for et dårlig samarbeid om ikke alle kjenner sin plikt idag og hjelper sine landsmenn.

NORGES-NYTT.

Steinkjer. For kort tid siden besøkte minister Riisnes Orkdal og Steinkjær landsgymnas for å holde foredrag for de som hadde møteplikt. Da de likevel ikke møtte fram, ble de arrestert og fikk valget mellom å bli sendt til østfronten eller å bli skutt. Alle valgte å bli skutt. Dagen etter ble de imidlertid uten videre sluppet ut.

Oslo. En ung oslodame som hadde søkt om reisetillatelse for ferien sin, fikk oppringning fra Reisekontoret med beskjed om å komme dit øyeblikkelig. På kontoret fikk hun vite at hun var skrevet ut til to måneders arbeidsinnsats, som skulle avtjenes på reisekontoret fra 1. juli. Men hun ikke godvillig ville hun bli hentet. Samtidig var det minst 20 andre damer som var skrevet ut på samme måten.

Drammen. I de senere dager har tyskerne foretatt omfattende undersøkelser i Finnemarka ved Drammen etter meldepliktig ungdom.

Rykter om at den myrdede konsul Roll var nazist savner et hvert grunnlag. Ryktene stammer fra nazihold.

Et tilfelle som meget minner om k. nsul Kull har funnet sted i Drammen, idet advokat Slangen er funnet myrdet i skogen utenfor Drammen. Mordet er begått lørdag; nærmere enkeltheter savnes.

Søndag den 25. juni ble det i Drammen delt ut tyske uniformer til medlemmer av hirden og andre mannlige medlemmer av NS i våpenfør alder; det gjaldt både folk fra Drammen og fra distriktene omkring. Hensikten er vel dels at disse "nordmenn" skal kjempe på tysk side ved en eventuell invasjon i Norge, dels at den tyske uniform skal sikre dem mot et rettslig oppgjør med de norske myndigheter etter krigen, at de med andre ord skal betraktes og behandles som krigsfanger. Listen vil ikke lykkes, men når man samtidig vet at tyske politi- og militærpersoner i Norge har sine sivile klær liggende klar og at tyskerne på den annen side har bekjentgjort at friskarer i de besatte land vil bli behandlet som franktirører (d.v.s. de straffes med døden hvis de blir tatt til fange), kan det skapes ganske kaotiske forhold i overgangstiden.

For noen dager siden ble det slått opp følgende plakat i Oslos gater: Tyskland seirer på alle fronter. Slutt opp om tyskernes seierrike frammarsj. Meld deg inn i NS. - Quisling.

Plakaten framstilte en gul V på rød bund. En del av plakatene ble revet ned av oslobeboere som ikke skjente spøken. Resten tok politiet seg av. -

Ved enkelte fabrikker og verksteder har lederne oppfordret arbeiderne til å gå frivillig vakt for å hindre sabotasje. Mange har meldt seg og slik frivillig sabotasjevakt er nå opprettet i atskillige bedrifter. Det bør tas sterkt avstand fra folk som på denne måten avlastar tyskerne og går deres ærend. Norsk sabotører kan i sitt arbeid ikke ta hensyn til slike vakter.

NYHETENE TIRSDAG.

Østfronten. Minsk er inntatt av den røde hær. Denne sensasjonelle nyhet ble meddelt fra Moskva mandag. Den røde hær har med uimotståelig kraft og hurtighet trengt fram fra Ø, fra Beresina og i løpet av et døgn trengt igjennom tyskernes usedvanlig sterke befestninger rundt Minsk, Hvite Russlands hovedstad, og inntatt denne. Allerede før russerne hadde trengt inn i byen var partisanene i full virksomhet, hadde satt seg i besiddelse av arsenalene og delt ut våpen til folk. Da de første tropper trengte inn i byen hadde partisanene ryddet gatene og russerne kunne uten opphold forfølge de hodekuls flyktende tyskere; som en lavine ruller den røde hær fram mot den tyske Ø-grense. På 10 dager har den røde hær tilbakelagt 1/4 av veien til Berlin; den tyske hær foretar ikke lenger en "elastisk" tilbaketrekning, den lever et katastrofalt sammenbrudd. Man ser et syn som Europa ikke har sett siden 1918, en tysk hær i oppløsning. - Dagen før Minsk falt hadde tyskerne gitt beskjed om at byen for enhver pris måtte holdes hvis en katastrofe skulle unngås. De medgir at

den er innfallsarten til Warsjava og Ø Preussen. De tyske troppers viktigste retrettveier fra Minsk er avskåret og 200.000 tyskere står i fare for å bli omringet V for byen. NV for Minsk er trafikkknutepunktene Wilejka og Krasnoje erobret og det foregår gatekamper i Molodjens SV for Polotsk. I Polotsk raser det voldsomme gatekamper. Ved Molodjens angriper russerne med en stor mengde tanks; flere av disse har kjørt rundt byen og truer med å omgå den. SV for Minsk er Stolce, Nieswicz og Horodzieja erobret. Tyskerne er drevet tilbake til Pripet. Ved Borisov fant russerne tre konsentrasjonsleire for tyske desertører, og det meldes fra den øvrige front at tyskerne overgir seg i bataljoners og endog i hele regimenters styrke. Til samleplassene går lange rader av fanger uten noen til å passe på seg. Det er tatt over 200.000 tyske fanger hittil og blant dem 22 generaler hvorav en opptrådte i menig uniform. Den Røde Stjerne skriver at den røde hær offensiv har hurtigere framgang enn noen gang før, til tross for at tyskerne har sendt utvalgte tropper fra Tyskland til forsterkning. - De tyske armeer i Østersjøstatene har på grunn av den overhengende fare for å bli avskåret, begynt å forberede seg på å evakuere sjøveien. - Fra finskefronten meldes om ny framgang i retning Suojärvi.

Vestfronten. Mandag ble det meddelt at amerikanerne var gått til angrep i retning av La Haye du Puits etter kraftig artilleriforberedelse. De har god framgang og tirsdag ble det meldt at de hadde avskåret jernbanen Carentan - Barnevillle. - SV for Caen har kanadierne inntatt landsbyen Carpiquet. Angrepet ble innledet kl. 5 tirsdag morgen med en voldsom sperreild og kl. 8 var Carpiquet inntatt. Rommel er i en knipe; han må forsøke å stanse briterne i Caen og samtidig amerikanerne på Cherbourghalvoya. Amerikanske fly har bombet tyske flyplasser i Frankrike og tyske bensinlagre i nærheten av Argentaen.

Italia. Framrykningen fortsetter langs hele fronten og Kesselring overfører nå tropper fra Ø til V for å møte truslen mot Livorno. De franske tropper har inntatt Siena og rykker videre fram. På midt-fronten står de britiske tropper etter å ha passert Trasimenosjøen 12 km fra Arezzo. På Ø-kysten står de allierte 20 km fra Ancona. - Mandag angrep Italia-stasjonerte fly oljeraffinerier i Bucuresti-distriktet og oljeanlegg i Georgia, Beograd og andre mål i Romania, Ungarn og Italia.

Kjøbenhavn. Dansk Pressetjeneste i Stockholm meddeler at Det Danske Frihetsråd har anmodet arbeiderne om å gjennotta arbeidet onsdag etter at tyskerne er gått med på følgende krav: 1. Schalburg-korpset flyttes utenfor Kjøbenhavn og videre forhandlinger om hva det skal gjøres med korpset pågår. 2. Det skal ikke skytes på folk eller grupper av folk som ikke bærer våpen. 3. Portforbudet oppheves i nær framtid. 4. Det skal ikke tas represalier. - 87 personer er drept og 660 såret, tildels meget alvorlig, siden streiken begynte.

OG FISKEKØENE BLIR LENGRE.

Under det første okkupasjonsåret ble ca. 600 fiskefartøyer beslaglagt. 1. september 1943 var antallet av fiskefartøyer som direkte var rekviert av Wehrmacht steget til 692. Hertil kommer ca 350 fartøyer som betraktes som "frivillige", hvilket vil si at de er beslaglagt ad uoffisiell vei. Utenom disse 1042 båter kommer et betydelig antall fiskefartøyer og fangsfartøyer som går i trafikk for Org. Todt, Speer og Fischereinkaufsgemeinschaft. Antallet av fiskefartøyer i tysk tjeneste nærmer seg saledes 1300.

Hvis man tar båtenes størrelse og utrustning i betraktning viser det seg at omtrent 75 prosent av fiskeriflåten tjener tyske interesser. Mindre enn 54 prosent av vår fiskeriflåte er nemlig åpne båter under 30 fots lengde. Av de 1042 som i 1943 gikk i tysk tjeneste var bare - 9 - båter under 30 ".

I 1942 gjorde Reichskommissariat et alvorlig forsøk på å stanse den ville rekvisisjonen som Wehrmacht foretok. Fra 1. mai s.å. ble det saledes bestemt at alle båter som ikke var rekviert måtte betraktes som beslaglagt av Reichskommissariatet. Fiskerne har imidlertid fått disponere sine båter selv så lenge Fischereiabt. er fornøyd.

55 prosent av fiskeproduksjonen går direkte til Tyskland herfra. Av resten skal 45 prosent dekke forbruket til ca. 10 divisjoner tyskere, Org. Todt og fangeleirer. - Resten går til oss.

Tyskerne har imidlertid sin forklaring ferdig: "For eksporterte Norge 80 prosent av sin produksjon. - Vi lar dere bare eksportere 55 prosent, sier herrefolket generøst. Men til tross for herrefolkets generøsitet blir fiskekøene stadig lengre.

UKEOVERSIKT.

Med Minsk's fall er det sterke, dypt utbygde tyske stillingssystem i Hviterussland definitivt knust. Det er i seg selv et militært resultat av første fangorden og det har skapt et grunnlag for overordentlig vidtrekkende nye operasjoner. Prestasjonen er så meget mer imponerende når man tar i betraktning den korte tid som er gått siden russerne innledet sin offensiv, mindre enn 14 dager. Det tyske festningsbelte mellom Vitebsk og Pripet var slik utbygd at leiligheten regnet det ville kunne holde stand mot russiske stormløp i måneder, som tilfellet var i vinter. Når russerne på så kort tid har kunnet forsere det, skyldes det bl.a. det glimrende samarbeid mellom de tre armeer som opererer i dette avsnitt, en toprestasjon hittil i russisk

stabsarbeid. Den materielle overmakt har også vært knusende, ikke minst gjelder det artillerikonentrasjonen som har vært enestående selv etter russiske forhold, og hvis ild i høy grad har bidradd til å minske angripernes onkostninger. Også i luften er russerne herrer; deres fly har herjet på det frykteligste i de retirende tyske kolonner, så retretten mange steder har utviklet seg til ren katastrofe. Det som imidlertid kanskje er det interessanteste av det hele, er de store fangetall; tyskerne har overgitt seg bataljonvis og regimentvis, det er opptil 6 ganger så mange fanger som falne, noe hittil uhørt i Russland. Det vitner om en svekkelse av alvorligste art av troppenes kampkraft og seiersvilje, og gjør at man kan innregistrere begivenhetene i Hviterussland som en enda viktigere russisk seier enn Stalingrad.

Som situasjonen nå ligger an, er hele den tyske nordflanke i Balticum i umiddelbar fare; de russiske angrepsspisser peker allerede truede mot Dünaburg og Wilna. Og enda må man holde for øye at operasjonene i Hviterussland bare er en del, og sikkert ikke den viktigste del, av russernes sommeroffensiv. Man må vente at de når de så sterkt har fått engasjert tyskerne på det nordlige mellomavsnitt og antakelig har nå nådd å få trukket strategiske reserver dit, er et nytt og større offensivt framstøt forestående. Det kan komme helt sur, på den rumenske front, for på den mest effektive måte å spre de tyske stridskrefter og belastesambandslinjene, men det kan også - hva er vel så sannsynlig - komme i mer umiddelbar sammenheng med den pågående offensiv, som et støt i retning Lwow / Warsjava. Det vil bety et skifte av tyngdepunkt med utvidet omfatning, i beste fall med de russiske tradisjoner i denne krig, men riktignok i langt mer ærgjerrig målestokk enn noen gang tidligere. Et avgjørende støt mot Finland som et ledd i en kombinert flankeoperasjon mot de baltiske stridskrefter er også en nærliggende mulighet. Under enhver omstendighet har de siste ukers operasjoner brakt hele den tyske østfront i gyngning, avdekket oppløsningstendenser i en stor tysk armegruppe og ført krigens faretruende nær tysk riksområde; det er bare 250 km fra den nævrende frontlinje til Østpreussens grense, og på 10 dager gikk russerne 270 km fram i selve festningsbeltet.

Betydningen av det som har hendt på østfronten kommer først for alvor i relieff når man sammenholder det med situasjonen i vest. Tyskernes plan har jo vært først å kaste de vestallierte invasjonstyrker i havet, også vende seg med full tyngde mot Russland. Dette må nå

stille seg som en umulighet, både fordi invasjonen har vært så vel organisert og er blitt gjennomført med slik kraft, og fordi den russiske offensiv har brakt det tyske og holdende forsvar til sammenbrudd og allerede begynner å true vitale deler av den såkaldte festning Europa. Å blotte seg ytterligere i øst med det for øye å søke en avgjørelse i vest overfor de uventet slagkraftige styrker der, kan neppe komme på tale; tvert imot er det mulig at reservene må dirigeres østover for å stive av fronten mot russerne. Råd villheten synes også å gjøre seg gjeldende i Normandie, hvor Rommel har trukket til seg både operative og strategiske reserver, men nøler med å sette i gang noen motoffensiv i større målestokk. Kampene ved Caen er visstnok harde, men det er ikke satt inn særlig store forband, og initiativet er for en stor del på de alliertes hender, bl.a. har amerikanerne iverksatt en offensiv mot vestflanken, i avsnittet mellom St. Lo og La Haye du Puits, mens de britiske styrker på sin fløy støter østover i avsnittet ved Orne-munningen. Det er ledd i bestrebelsene for å utvide bruheten og skaffe seg de operative muligheter for en utvikling av overlegne styrker, mens forsterkninger og materiell strømmer over Kanalen. Også i vest har operasjonene ennå bare nådd den innledende fase.

Luftoffensiven mot den tyske oljeindustri fortsetter med betydelig tyngde, og amerikanerne går fram på Saipan. I Italia fortsetter også den allierte framgang, og ser man denne front i den større strategiske sammenheng, faller det i øynene at tyskerne ikke bare har måttet oppgi den framskutte flankedekning halvøya representerte for Balkan- og Riviera-kystene, men også har måttet dirigere styrker av sine knappe reserver dit.

N O R G E S N Y T T.

Oslo. Tirsdag ettermiddag omringet avdelinger fra det tyske sikkerhetspolitiet en villa på Flaskebakk, Nesodden, for å arrestere 3 nordmenn som hadde leiet huset for sommeren og bodd der en måneds tid. De 3 nordmennene satte seg til motverge og måtte tyskerne med maskingeværild og håndgranater. Det utspant seg en hissig kamp. 2 nordmenn ble drept, den tredje hardt såret etter et heltmodig og virkningsfullt forsvar. Det eksakte tall for drepte og sårete tyskere er ikke kjent.

Trondheim. Fra og med tirsdag 4. juli blir det hver dag fra Trondheim satt opp 5 militærtog som går sydover. Det kan ikke være tale om utskifting av tropper, da det ikke går tilsvarende tog nordover.

N Y H E T E N E T O R S D A G.

Churchill uttalte seg torsdag i Underhuset om de flyvende bomber. Hovedpunktet i talen var at den allierte innsats i Normandie ikke på noen måte vil svekkes for å knuse dette nye tyske våpen. Sterkt bifall. Tidlig i 1943 visste den britiske regjering at tyskerne arbeidet med dette nye våpen og både fabrikkasjonsstedet og et stort anlegg ble oppdaget og bombet. Dette forsinket

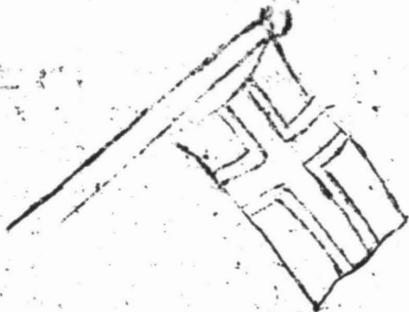
angrepene på London med et halvt år. Tyskerne har satt opp nye anlegg som kan settes lett sammen og lett kamufleres. Disse anlegg har vært bombet i flere måneder, og det er hittil kastet ned ca. 50.000 tonn. Til kl. 6 torsdag er det sendt ut 2.754 flyvende bomber som har kostet 2.752 dødsfall; ca. 8.000 er såret. Den vesentlige del av skadene faller på London. Churchill sluttet: "En ting er jeg sikker på, London vil aldri bli beseiret, det vil aldri svike og Londons evne til å triumfere over alle prøvelser vil lenge stå som et lysende eksempel."

Østfronten. Russerne rykker fram på en 500 km bred front fra Latvia til Pripetnyrene. Anfallet skjer i 4 kraftige kolonner mot de tyske nøkkelstillinger Dvinsk, Vilna, Grodno og Bialystok, alle på jernbanen Leningrad - Varsjva - Berlin. Etter Polotsk's fall nærmer russerne seg den latviske grense som er innen synsvidde for de lengst framskutte tropper, og de står ca. 40 km fra Leningrad-Varsjva-banen. Ved Jernbanen fra Minsk til Vilna har russerne inntatt Molodetsjnoj og Smorgonje, 25 km lenger V. I dette område står russerne 225 km fra grensen til Øst-Preussen. Den andre kolonnen går mot Vilna og nærmer seg raskt denne by, og den tredje russiske kolonne trenger fram langs elva Njemensjalføre; dette er den første elv som flyter inn på tysk område. Elva går forbi Grodno ut mot Ø-Preussen. Den fjerde russiske kolonne rykker fram N for Pripet og står 25 km Ø for Baranovitsji på jernbanen Minsk-Brest Litovsk. I dette avsnitt har tyskerne foretatt voldsomme motangrep med tropper fra andre frontavsnitt. - På finskefronten er Salmi ved NØ-kysten av Ladoga inntatt.

Vestfronten. De amerikanske tropper kjemper etter å ha inntatt jernbanestasjonen i La Haye du Puits, seg videre fram fra hus til hus. Andre amerikanske tropper er i ferd med å omgå La Haye du Puits fra V. N for Carentan har amerikanerne hatt framgang over myrer og delvis oversvømmet landskap. La Haye du Puits omgås også fra Ø. Kanadierne holder Carpiquet og de kjemper forbitret om flyplassen. Britiske tropper kjemper utenfor Verson SV for Caen. Over 56.000 tyskere er hittil tatt til fange i Normandie. Det allierte flyvåpen konsentrerte vesentlig sine angrep mot tyskernes tilførselslinjer til fronten. 4.500 utfall ble foretatt mot veier og jernbaneanlegg mellom fronten og Paris og mål i kampeområdet. Den tyske motstand var større enn vanlig.

Italia. 8. arme truer med å omgå Arezzo ved framstøt mot Arezzo-Firenze-veien og mot veien Siena Firenze. Indiske tropper har nådd utkanten av Umbertide NØ for Trasimenosjøen. I V er det sterk motstand ved Livorno og nærkamper raser ca. 20 km S for byen. Ved adriaterhavskysten moter de allierte sterk motstand under framrykningen mot Ancona. Fly fra Italia har bombet mål i S Frankrike og landet i England. De samme fly fortsatte videre og angrep anlegg for syntetisk olje i Tyskland på vei til Russland og bombet på veien derfra til Italia oljeanlegg i Galatzien.

Stillehavet. Amerikanske tropper har framgang på Saipan og kampene nærmer seg en heldig avslutning.

HISTORIENS STØRSTE BLØFF.

"Historiens største bløff" kaller Lord Vansittart den tyske skadeserstatningsbløff etter forrige verdenskrig. Tyskland klarte ikke bare å innbille verden at det ikke var i stand til å betale erstatningene, det framstod til og med som en lidende martyr. I virkeligheten lå årsaken til Tysklands vanskeligheter ikke i erstatningene, men i selve krigen, en angrepskrig som førte til fullstendig nederlag. De allierte hadde fra første begynnelse gjort et feilgrep: de hadde fastsatt skadeserstatningene for høyt. Ikke rettferdig høyt, for beløpet, 132 milliarder gullmark, svarte bare til en tredjedel av hva krigen hadde kostet de allierte, men upraktisk høy. For tyskerne gjalt problemet fra første begynnelse bare hvordan de best skulle kunne lure sine sarrrike ofre; og de skred målbevisst og med disk til verket, lot som de betalte mer enn de gjorde og jamret seg høyt og uavlatelig. Ifølge skadeserstatningskommisjonens beregninger betalte landet omkring 20 milliarder gullmark gjennom et tidsrom på flere år. Til sammenlikning kan nevnes at gjenoppbygningsarbeidet bare i Nord-Frankrike har kostet over 15 milliarder gullmark.

I det hele tatt gjorde Tyskland aldri noe alvorlig forsøk på å innfri sine forpliktelser fra Versailles. Det lot som det var lamslått av den kolossale skadeserstatning og sparte sine krefter til revansjens dag. Ifølge Hitlers egne opplysninger brukte landet til forberedelser til denne verdenskrigen 10 milliarder gullmark! Tyskernes taktikk gikk ut på å reklamere opp den foretatte åreløsting, og det falt dem ikke vanskelig - de regnet ganske enkelt alle sine tap som skadeserstatning. De tilgodeskrev seg f. eks. den tonnasje som var tatt fra dem under krigen, til og med den tyske orlogsflåte som de selv senket ved Scapa Flow. Kullgruvene i Saar var i 1913 av det tyske finansministerium verdsett til 300 millioner gullmark. Under krigen la de allierte beslag på gruvene som erstatning for de franske som tyskerne hadde satt under vann, og i regnskapet for skadeserstatningene førte så tyskerne gruvene opp med over 1 milliard gullmark! Manøveren lyktes, og i 1935 fikk tyskerne til og med kjøpe tilbake gruvene og hele statseiendommen i Saar for 140 millioner gullmark. Blandt andre forbausende poster på skadeserstatningsregnskapet merkes verdien av de avståtte tyske kolonier, omkostningene ved avrustningen, ødeleggelsen av de tyske befestninger og omlegningen av industrien til fredsdrift. Den tyske propaganda hadde så stor makt

at verden trodde fullt og fast at landet var ruinert. Men var de som syntes synd på landet, klar over at inflasjonen praktisk talt opphevet den indre statsgjeld? Viaste de at nasjonalinntekten var atskillig høyere i 1924 enn før krigen? Snart blomstret næringslivet i Tyskland, mens fordringshaverstatene hadde store vanskeligheter med å lirke til seg bidrag til oppbygning av de ødelagte områder. Snart kom det dit at fordringshaverne lånte skyldnerens penger til å betale med. I form av lån og kreditter fikk Tyskland nærmere 30 milliarder riksmark fra sine tidligere fiender; altså atskillig mer enn landet selv betalte i skadeserstatningene. Blandt de første som fikk lån var de ledende tyske rustningsfabrikker. Likevel fikk propagandaen verden til å tro at hele Versaillesstraktaten var uforsvarlig og at Tyskland ikke hadde annet å gjøre enn å kaste seg i armene på Hitler. - til tross for skadeserstatningene ble avskrevet et år før Hitler kom til makten. Tyskernes neste sjakktrekk var å få avskrevet de kommersielle gjeldspostene også, og det ga en nettgevinst på 20 milliarder mark. Slik forberedte Tyskland denne krigen. Og under den har tyskerne avskrevet de okkuperte nasjoner et årlig bidrag på 20 milliarder riksmark, eksklusiv hva de ved offisiell eller privat plyndring har røvet fra landene.

Hvordan skal vi hindre menneskeheten å la seg lure en gang til? Allerede nå er mange i gang med en "Redde-Tyskland"bevegelse, og et av hovedpunktene er: Ingen skadeserstatning denne gangen! Godtar vi dette prinsippet, kommer Tyskland til å ha vunnet krigen uansett den militære utgang. Skal vi få fred i verden må det bli klart at angrepskrig ikke løner seg. Den skal tvertom betales, og det dyrt! Forrige gang var Tysklands "lidelser" i stor utstrekning bløff. La oss passe på at vi ikke blir lurt en gang til.

SAMMENDRAG AV NYHETENE FREDAG OG LØRDAG.

Lørdag ble det meldt at russiske tropper i den nordlige støtkile vest for Polozk med retning mot Dvinsk hadde gått over Dissna, en bielv til Dvina, på en 25 km bred front. 3. hvite-russiske arme som rykker mot Vilna har passert Osjmjanka som er den siste elv før Vilna, og jernbanen Vilna-Dvinsk ligger under artilleriild. Tysk telegrambyrå meldte lørdag middag at Baranovitsji var faldt. I pripetmyrene fortsetter den russiske framrykning vest for Mosyr, og har nådd Turov ø for Pinsk. Den russiske framrykning fortsetter vest for Kovel mot Brest-Litovsk, og tyske tropper trues av omringning i Pinskområdet.

Siden 5. juni er det faldt eller tatt til fange 27 tyske generaler. På svensk hold mener man det nu er for sent for tyskerne å trekke troppene tilbake fra de baltiske land, da de jernbaner som kan benyttes går for nær fronten. Det er mulig tyskerne vil forsøke å evakuere sine styrker til Finland.- Etter et voldsomt bombardement natt til lørdag med 2.300 tonn bomber mot stillingene nord for Caen gikk briterne lørdag til angrep. De har framgang og de heftige kamper fortsetter. Amerikanerne har forsert en ny overgang over Vire og erobret St. Jean de Daye. La Haye du Puits er nå omgått på alle kanter. Cherbourgs havn er straks klar til å motta de første skip.- I svenske kommentarer til von Rundtstedts avskjed meddeles det at denne skyldes uoverensstemmelse med Rommel, som man gir skylden for det mislykkete forsvar i Frankrike. I oktober ifjor sammenkalte von Rundtstedt de kommanderende generaler i vest til et møte. Han ga der uttrykk for den oppfatning at det var håpløst å hindre en alliert invasjon, grunnet de alliertes materielle overlegenhet. Han mente at Tyskland allerede var slått, men at hæren måtte fortsette kampen så lenge som mulig forat ikke nazistene kunne gi dem skylden for nederlaget, og forat den kunne bevare sin prestisje hos det tyske folk. De fleste andre generaler erklærte seg enige. Rommel, som mente de allierte kunne kastes på sjøen, skildres som en meget forfengelig mann; upopulær blandt sine offiserer, men med et visst tak på sine soldater. Han er fanatisk nazist og meget populær hos Hitler, men Wehrmacht satte seg sannsynligvis imot at han ble utnevnt til øverstbefalende i vest. Von Kluge fikk derfor denne tittel.- De Gaulle ble mottatt med salutt da han kom til Washington og ble senere tatt imot av Roosevelt.- De største amerikanske bombeflyene har angrepet mål i Japan fra baser i Kina.- Hvert tiende fartøy i den allierte flåten som på invasjonssdagen satte kurs for Frankrike, førte norsk flagg.

NYHETENE SØNDAG.

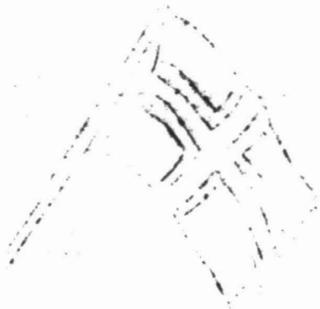
Vestfronten. Fra Eisenhowers hovedkvarter meddeles at britiske og amerikanske tropper har inntatt byen Caen. Byen har vært midtpunktet i det tyske forsvar på denne del av fronten. Gjennom Caen går hovedbanen fra Cherbourg til Paris, den er et viktig veiknutepunkt, og elvehavnen regnes som den syvende i rekken av de franske havner. Tyskerne i landsbyene nord for Caen har ingen sjangser lenger, da alle retrettveier er avskåret. På vestfløyen har amerikanerne drevet tyskerne ut av La Haye du Puits og rykket videre 3 km mot syd. På midtfronten går amerikanerne fram på begge sider av Vire mot St. Lo. På Østsiden står troppene 5 km og på vestsiden 8 km fra landsbyen. Amerikanerne rykker også sydover på veien fra Carentan til Periers. Det meldes at byene Granville og St. Pair på sydvestkysten av Normandie er erobret og at troppene har rykket fram over 2 km. Meldingen inneholdt intet om hvordan erobringen, som er uten sammenheng med frontene, har foregått

Det allierte flyvåpen angrep veier, broer og jernbaner i det tyske oppmarsjområde. Franske friskarer er i kamp bare 30 km fra Normandiefronten og også lenger inne i landet. Innlandstyrkenes sjef, General Koenig, har kommet til Cherbourg.- Roosevelt har gitt De Gaulle en meget hjertelig mottakelse. Spørsmålet om anerkjennelse av den franske komite er foreløpig ikke drøftet.- Allierte fly har bombet mål i Tyskland og okkupert område. Flygende bomber kom søndag innover England, lørdag var det en lengere pause. Amerikanske fly angrep utskyttingssteder for disse bomber lørdag, bl. annet med 6 tonns bomber.

Østfronten. Det russiske framstøt fortsetter uten stans og russisk artilleri og tanks kjemper i Vilna. Lenger nord har andre russiske kolonner avskåret jernbanen Vilna-Dvinsk og gått over grensen til Litauen. Russerne nærmer seg linjen Riga-Kaunas som er tyskernes siste retrettvei. Ifølge tyske meldinger har tyskerne trukket seg tilbake fra forsvarsverkene i Lidaområdet og Lida er tatt etter forbitrete kamper. Russerne står her 160 km fra Østpreussens grense. Rokosovskis armeer rykker fram v for Baranovitsi mot Bialystok og Brest-Litovsk. I syd rykker russerne fram mot Brest-Litovsk fra Kovel og truer med å avskjære de tyske tropper i Pinskområdet. Tyskerne melder at russerne er nådd fram til elva Bug, og har trengt inn i generalguvernementet Polen som er en del av Stortysklands ytre forsvar. Marskalk Sjukov har innledet en ny offensiv ø for Lwow. Korrespondenter meddeler at 25 av de 50 tyske divisjoner på midtfronten er ødelagt og at disse ikke kan erstattes. Ifjor reddet de tyske panserdivisjoner hæren fra en katastrofe, men i dag er halvparten av panserdivisjonene på vestfronten.- Hitler har i uken som gikk hatt en viktig konferanse med sine militære rådgivere. Det viktigste samtaleemne var mangelen på reserver.

Italia. Det meldes om litt mindre framgang på alle frontavsnitt til tross for innbitt motstand. Tyskerne forsterker sin Adolf Hitlerlinje nr. 2 fra Livorno til Rimini. På vestkysten står de allierte mindre enn 15 km fra Livorno. Italienske friskarer kjemper i byen. Syd for Arezzo er Montoni inntatt.- Lørdag ble havner og flyplasser på Chios, Rhodos og andre øyer i Egeerhavet angrepet av fly fra Midtøsten. Over 500 tunge amerikanske fly fra Italia har angrepet det største oljeanlegg i nærheten av Wien. Samtidig ble to mindre raffinerier og tre flyplasser angrepet. Flyplasser sv Budapest er bombet. 57 tyske fly ble skutt ned og 21 allierte gikk tapt.

Portugal. 6 tyske embedsmenn er kommet til Lisbon med Lufthansa. De hadde med seg 6 forseglede kasser, som p.g.a. de reisendes diplomatpass ikke skulde undersøkes. I forrige uke ble det meddelt at tysk gull kom med Lufthansa til Portugal.

SLAPPER VI AV? ⁽²⁾

Norge var et av de første land som åpent tok avstand fra nazismen, og betydningen av dette må ikke undervurderes. Folk over hele verden ble klar over hva nazismen innebar og at det nyttet å gjøre motstand.

Dengang var krigens avgjørelse ennå et spørsmål som lå langt unna, og det tyske krigsmaskineri rullet seierrikt fram overalt.

Etter hvert fikk vi avlastning - krigssituasjonen ga et nytt og forhåpningsfullt uttrykk. Billedet ble preget av de allierte armeers frammarsj. Etter uhyre forberedelser og kraftanstrengelser begynte de å løsne på undertrykkerens grep. Vi fikk snart et inntrykk av de krefter som var under utvikling for å knekke tyskernes erobringsslyster. Optimistenes tiltagende flokk skisserte allerede opp fredens billede.

Krigsbegivenhetene tok pusten fra oss. De ga oss det falske inntrykk at krigen avgjøres ikke her. Det er de store materialslagene som vil befri oss.

Det synes nesten som om vi har tapt kontakten med krigen - som om vi har slått inn på en slags nøytralitetspolitikk. Det alminnelige resonnement synes å være: "La oss ikke ta noen sjangser nå som krigen snart er slutt. Det hjelper så lite, det er ikke her krigen avgjøres." Ønskedrommen synes å være å komme ut av krigen med de første krigsårs fellesglorie i behold og eiendoms, familie og formue intakt. - Vår frihet sørger de allierte armeer for.

Det står mange barrierer igjen for vår frihet. Tyskerne har ennå midler til å forsvare seg med, og før de blir drevet ut av de besatte land blir kampen hård og hensynsløs.

Denne kamp må vi alle delta i. Vi har nå kjempet for Norges frihet i over fire år. Friheten er ennå ikke vunnet og vi må vinne den s e l v. Landet vårt kan nok bli fritt uten en aktiv innsats av oss nordmenn. Vi kan høste fruktene av andres kamp, andres ofre og lidelser; friheten vil allikevel bli gitt oss av våre allierte nasjoner som ikke skyr eller vil sky noe offer for å bringe frihetens sak seir. Våre allierte ja - kan vi kalle dem allierte uten en virkelig aktiv innsats fra vår side? Og hva teller en frihet vi får i motsetning til den vi selv vinner. Vår kamp og vår innsats vil foruten å svekke fiendens kraft idag, også når freden kommer gi oss det grunnlag hvor vi trykt kan stå og kreve at også vi får vår rett og at vi blir hørt blant de nasjoner som har kjempet for fred, frihet og selvstendighet.

NORGESNYTT.

I begynnelsen av juni hadde NS berammet et møte på Kongsvinger og Vinger hvor fylkesfører Aas skulle tale. Det var på forhånd avtalt at ingen skulle gå på motet, men det ble sendt rundt skriftlig innkallelse hvor det sto at å unnlate å møte ville bli betraktet som statsfiendtlig sabotasje. Det spredte seg som en løpeild over byen at alle skulle møte for ikke å risikere noe for så lite. Det ble fuldt hus, ca. 600 mennesker. De som ikke møtte, lærerne og byens jurister, ble senere avhentet til forhør av fylkesfører Aas. - Er denne svakhet en følge av at seiren er så nær, eller lar vi oss kue?

Aukajonsforretningen Borg i Oslo averterer i disse dager auksjon over et pent innbo fra en villa, bl.a. et flygel. - Disse møbler tilhører advokat Herman Christiansen som nylig ble fratatt sin formue og alle eiendeler. De som erverver noen av disse møbler og utstyrsgjenstander vil bli nødt til å levere dem igjen uten tilbakebetaling. Samtidig mister de sin borgerlige ære. Det som her ved auksjonarius Borgs hjelp foregår er medvirkning til underslag, idet konfiskasjonen er uten noen som helst hjemmel i norsk lov.

Det fortelles at fru Quisling, under navnet fru Bang, ligger på Vår Frues hospital for nervesammenbrudd. Hun har ligget der i tre uker og blir behandlet av dr. Eng, den kjente angiver, som tilser henne hver aften under militæreskorte.

Vi fortalte i et av våre siste numre om noen unge damer som hadde søkt om reisetillatelse og så ble skrevet ut til arbeidsinnsats. Sammenhengen er følgende: Reisekontoret fikk en dag fra Arbeidskontoret tilsendt 20 skjemaer påført navn, med ordre om å innkalle vedkommende til nasjonal arbeidsinnsats på reisekontoret. Damsene ble innkalt til reisekontoret på grunnlag av skjemaene, og det var altså en ren tilfeldighet at enkelte av dem hadde søknad om reisetillatelse liggende inne på samme tidspunkt. Arbeidskontoret har altså nå begynt å la innkallingene gå gjennom andre kontorer. Det forekommer oss å være det beste bevis på at boikotten er effektiv når myndighetene på denne måte innrømmer at de ikke selv kan få mobilisert de nødvendige folk.

Svenske pressemeldinger opplyser at et antall Schalburg-menn er ankommet til Oslo og derfra blitt sendt videre nordover. De oppgis å være i tysk tjeneste og de kommer antakelig til å arbeide for Gestapo i Norge. Schalburg-mennene opptrådte i SS-uniformer. Samtidig meldes at endel norske hirdmenn til gjengjeld skal sendes til Danmark. Disse har arbeidet som angivere for

Gestapo. Jakten på angiverne har ført til en omfattende omflytning av disse. Flere angivere fra Oslo arbeider nå i Trondheim eller Bergen. - De kommer ikke til å slippe unna den rettfærdige straff. -

I Oslo gjøres det blant arbeiderne på grunn av den tyske bestemmelse om at ingen som arbeider i krigsviktige bedrifter skal ha ferie i sommer. Minister Lippestad og den norske landsorganisasjonens nazistiske ledelse er i en vanskelig stilling da de har uttalt at de vil gjøre felles sak med arbeiderne. Nå har ingen norsk arbeider bedt landsorganisasjonen eller Lippestad om hjelp da man naturligvis ikke vil ha noe med sånne folk å gjøre, men uroen er så sterkt tyskerne neppe kan ha unngått å observere den. I et hvert fall er det lite sannsynlig at slovingen av ferie resulterer i øket produksjon. Det motsatte er mere sannsynlig.

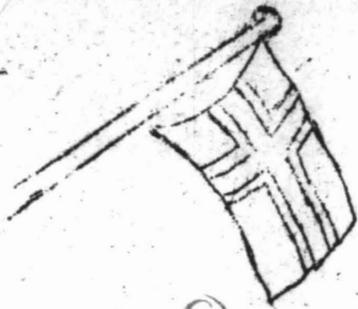
Havnearbeidere i Oslo havn gikk forleden til streik da de skulle laste 1.900 tonn potetersonn skulle eksporteres til Tyskland. De nektet fordi de selv manglet poteter, og tyskerne måtte til slutt kommandere ut russiske krigsfanger for å få potetene ombord.

N Y H E T E N E T I R S D A G.

Østfronten. Den russiske framrykning fortsetter fra Dvinsk i N til Kovel i S. Hovedstøtene er rettet mot byene Dvinsk, Kaunas (Litauens hovedstad), Grodno, Bialystok og Brest Litovsk. Russerne har avskåret riksveien mellom Dvinsk og Kaunas ved byen Usjane og har dermed rykket fram 50 km på et løgn. Vilna er omringet og russiske styrker har passert forbi byen og befridd over 200 tettbeboede steder NV og S for den. En sterk russisk styrke er etterlatt i Vilna og slaget nærmer seg sin slutfase. Den tyske garnison er drevet inn mot sentrum og etterhvert som det trekker seg tilbake kommer det hvite flagg til syne i vinduene. - Russiske tropper i dette avsnitt står 145 km fra grensen mot Øst-Preussen. Lenger S rykker russiske tropper fra Lida i retning Grodno. Russerne har satt over elva Sjara og stormet byen Slonin V for Baranovitsji. I Pripetmyrene Ø for Pinsk er Luniniets inntatt. Likvideringen av de tyske styrker Ø for Minsk fortsetter. De nye 3.000 mann overga seg. Fullstendig demoraliserte grupper overgir seg tusenvis hver dag. - I Polen og Øst-Preussen foretar tyskerne panikkforholdsregler og i Øst-preussen er innført militær istedenfor sivil forvaltning. Organisasjonen Todt fjerner maskiner etc. fra Tilsit og andre steder. Kvinner og barn evakueres og ungdom foretar en forhastet innhøstning. - Den polske folkehær kjenner ved Vilna og utenfor Lida og et regiment har åpenlyst tatt kampen opp under sitt gamle regimentsnummer. - Det er tydelig at det råder engstelse og nedtrykthet i ledende nazikretser og tyskerne håper frandales at den russiske offensiv kan hindres i å nå fram til havet. Det forlyder intet om at troppene er trukket tilbake fra linjen Narve-Peipus. Tyskerne nevner intet om truslen mot Øst-Preussen,

men det er interessant å studere de tyske kommunikeer nå om dagen. Selv når de allierte skal rykke inn i Berlin vil de tyske kommunikeer sikkert opplyse at tyskerne har vunnet en defensiv seier.

Vestfronten. Amerikanske tropper åpnet imorges et nytt angrep Ø for St. Lo. Forut for dette rettet tyskerne to angrep mot amerikanerne som disse med letthet slo tilbake. Fiendens angrep hadde ingen innvirkning på amerikanernes som er i god gjenge. Britiske tropper har kjempet seg fram fra bruodet ved Odon og har nådd Orne SØ for Evrecy. Tyske styrker kjemper forbitret for å unngå å bli omringet. Britiske tropper har hatt endel framgang tidlig idag Ø for Tilly. På vestre floy har amerikanerne befridd St. Eny og det er tydelig at den tyske motstand i dette avsnitt begynner å avta. - Montgomery talte i dag i radio til troppene og uttalte bl.a. at de allierte tropper som kjemper i Normandie har grunn til å være fornøyd. Det er hittil tatt over 54.000 fanger og det område de allierte har besatt er blitt utvidet og danner nå en fast og sikker posisjon for nye offensiver. - Korrespondenter melder at da briterne rykket inn i Caen ble de mottatt med jubel. Mange hjem ligger i grus, men de ble hilst velkommen som befriere. - General Koenig har vært på en kort reise gjennom de befrieede områder av Frankrike og han meddeler at det er et utbredt ønske blant unge franskmenn å få være med i kampen og mange frivillige er reist til England for å utdannes. I natt var britiske mosquitos over Berlin. Luftfartsministeriet uttaler at på grunn av bombingene må oljemanglen melde seg for tyskerne både i strategien og i produksjonen. Alle tyskeres oljeraffinerier i Europa er bomber og i Ploesti er bare en bedrift i gang, også den er muligens skadet. - Det var ingen flyvende bomber over London i natt, men det var en del over S. England. Det var lett skade og noen ofre. Italia. 5. arme rykker jevnt fram NV for Volterra. 8. arme har slått tilbake mot angrep S for Arezzo og har hatt lokal framgang. Amerika. Den amerikanske regjering har besluttet å anerkjenne den franske nasjonalkomite som de facto regjeringsmyndighet i de befrieede områder til frie valg kan finne sted. De Gaulle reiser tilbake med det beste håp om snart å kunne venne tilbake til Frankrike for å innsette regjeringsfunksjonærer. De Gaulle har oppnådd en personlig triumf, den fransk amerikanske forbindelse har aldri vært bedre siden for krigen. Danmark. Etter frihetsrådets henstilling vil Danmark ved 2 minutters stillhet kl. 12 onsdag minnes dem som mistet livet under gatekampene. Tyskerne har nå gitt etter for det siste danske krav og opphevet portforbudet. - Den russiske regjering har anerkjent det danske frihetsråd og bibliotekdirektor Thomas Dossing vil reise til Moskva som frihetsrådets representant. Han har 2 ganger vært arrestert og satt i fengsel av tyskerne, men oppholder seg nå i London.

HJEMMEFRONTEN HOLDER-SKAL UTEFRONTEN RAKNE?

Fritt Land har i likhet med de aller fleste avisene her hjemme aldri befattet seg med partipolitikk. Vi har ikke sett det som vår oppgave å åpne våre spalter for folk som har villet forfekte et særstandpunkt. Det er idag av den største viktighet at hjemmefrontens enighet bevares og at den ikke splittes opp i mindre grupper som innbyrdes bekjemper hinannen. Riktignok hører det til demokratiets rettigheter at enhver meningsberettiget som selv respekterer de demokratiske prinsipper får høve til å ytre seg, og man kan si at et samfunns toleranse - dets villighet til å la de forskjelligste oppfatninger innenfor en rikt nyansert, differensiert opinion komme til orde og gjøre seg gjeldende - nettopp er et mål for hvor langt samfunnet er nådd i sin demokratisering. Men spørsmålet er hvor langt man skal praktisere denne liberale politikk i et krigførende og okkupert land. I denne krigen har vi sett mange skremmende eksempler på hvilke farlige konsekvenser det kan ha å følge denne linje helt ut. Norges styrke i disse mørke år har bestått i at hjemmefronten har kunnet opptre som enhet, og i denne henseende har vi vært langt gunstigere stillet enn f. eks. Jugoslavia, Frankrike, Polen eller Danmark.

Naturligvis er det en fiksjon å tro at denne enighet vil kunne bevares uforandret etter krigen, og det vil heller ikke være ønskelig, selv om vi - som vi ofte har framholdt - håper at partipolitikerne har lært noe av tiden siden det berømte stortingsmøte 9. april 1940, da man besluttet å skrinlegge alle motsetninger og i stedet konsentrere seg om hovedsaken: befrielsen av vårt land. Det historiske stortingsvedtaket ble hilst med begeistring av hele det norske folk - bortsett fra den lille klikken quislinger - og stortingets linje den gang (før de sørgelige tingene som siden hendte) har også i fire år vært rettesnoren for hjemmefronten. Splid og splittelse kan ikke tales fordi fienden søker å utnytte all uoverenstemmelse blant oss. Presidets blamasje i september 1940 har i så måte vært en god lærepenge. Hjemmefronten har holdt.

Der tales undertiden om utefront og hjemmefront som to atskilte ting, men en skal da huske på at den norske utefront rekrutteres fra hjemmefronten og at det i alminnelighet er de mennesker som har gjort den største innsatsen hjemme som på ett eller annet tidspunkt blir tvunget til å gå i landflyktighet. Hjemmefrontens arbeide må kamoufleres omhyggelig, det krever tid og omtanke, men det er nødvendig fordi

ingen av hjemmefrontens arbeidere liker å se sitt arbeid mer eller mindre spolert og selv bli stilt overfor valget mellom Viktoria Terrasse og Sverige. Men når det likevel hender, kanskje etter den største innsats, blir resultatet at en ny mann inntar plassen etter vår hjemmearbeider som nå slutter seg til utefronten.

Det er en brå overgang å komme fra et okkupert land til en nøytral stat. Mangt og meget er annerledes enn en tenker seg det - både til det verre og til det bedre. Våre landsmenn i Sverige - og de som siden kommer til England eller andre land - blir stilt overfor en helt ny situasjon, men det skal sis til deres ros at de har gjort hva de har kunnet for å opprettholde kontakten hjemover og de har ikke glemt det de kjempet for. Det er blitt sagt at de alle - med tanke på dem som sitter igjen hjemme - føler en viss skyld. Det er ikke vanskelig å forstå oppkomsten av en slik følelse og hva den må føre til. Flyktingene føler seg framdeles som hjemmefrontens menn og de prøver å gjøre sitt beste under de nye forhold. De som er så heldige å ha kontakt med utefronten vil kunne bevitne at dette er riktig og at skillet mellom de to frontene bare er et kunstig skille.

Dette gjelder den del av utefrontens folk som ikke glemmer, og det er den største del. Men utefronten teller også folk som ikke har opplevd okkupasjonsårene eller kom over så tidlig at de ikke har vært med på de avgjørende begivenheter hjemme og derfor mangler organ til å forstå våre tyske venner og vår situasjon som den nå er. Blant disse mennesker fins der mange som enda prøver å forstå og som er villig til å la seg belære. Men der fins også noen som ikke evner dette; og når en slik mann inntar en ledende stilling, kan resultatet stundom bli bedrøvelig. Vi har i den siste tid av folk som er kommet fra Stockholm hørt en del foruroligende ting om en mann av denne type som sitter i en meget viktig stilling. Vi vil i det lengste håpe at meldingene er overdrevne, og så lenge vi ikke hører at forstands- og forståelseshemningene hos vedkommende er blitt helt uheldelighelige, skal vi nøye oss med disse antydninger. Vi er forberedt på at tyskerne med begjærighet vil utnytte dem. Men enkelte ganger er det misforstått lojalitet å tie helt stille. Følgene kan bli enda verre hvis hjemmefronten i denne kritiske tid unnlater å stille et uavviselig krav til utefronten: Vi forlanger at den skal ledes av menn som er i besiddelse av den fornødne grad av vidsyn, menneskelighet og forståelse.

N O R G E S N Y T T.

Forleden kom en transport russiske krigsfanger, ca. 2.200 mann, fra Tyskland til Oslo. Alt før avgangen fra Swinemünde var tre av fangene døde av flekktufus, og ved ankomsten til Oslo var ytterligere tre meget syke. Disse ble overført til et tysk militærhospital. De øvrige fanger ble sendt til Lillehammer. Først da det var gjort, heiste de tyske skipene karanteneflagg og varslet de norske helsemyndigheter! Samtidig rekvirerte de folk fra et utgasningsfirma for å få båtene desinfisert; folkene som kom ombord, trodde det dreiet seg om en alminnelig utgasing for rotter o.l., og da de hørte at det dreiet seg om flekktufus, sa de at de ikke kunne utføre arbeidet, da de ikke disponerte de rette beskyttelsesmidler. Det nyttet imidlertid ikke, de ble tvunget til å utføre arbeidet uten beskyttelsesklær o.l., og resultatet er at disse folkene nå er under oppsikt av helsemyndighetene inntil det kan bringes på det rene om de er smittet av den uhyggelige sykdom eller ikke. - I denne forbindelse kan nevnes at det søndag var slått opp plakater på Hvalstrand bad hvor det ble advart mot badning da det var fare for at det kunne være tyfusbasiller i vannet. Folk tok ikke hensyn til dette men badet usjenert. Advarslen ble senere fjernet, men som man forstår har den ikke vært uten grunn.

Ifølge svensk presse opplyses at ledende menn innen Gestapo ble drept og såret under kampen mot de tre nordmenn på Flaskebekk. En av de drepte var kriminalsekretær Herbert Stehr, tidligere ved "Stapo-Leitstelle Breslau" og blant de sårete var den kjente leder av Gestapos avdeling for politisk spionasje og kontraspionasje Siegfried Fehmer. Han ble ført til sykehus, men skal befinne seg utenfor fare.

N Y H E T E N E T O R S D A G.

Østfronten. I en dagsordre fra marskalk Stalin onsdag kveld ble det meddelt at tropper på den annen baltiske front hadde gått til angrep NV og V for Novosokolniki nær grensen til Latvia. Etter 4 døgns kamper har russerne brutt igjennom de kraftige tyske forsvarsstillinger på en 150 km bred front og i en dybde av 35 km. De er gått over jernbanelinjen Pskov - Polotsk og erobret knutepunktet Idritsa på denne bane foruten 1.000 tettbebygde steder. Framstøtet fortsetter og russerne stormer gjennom bresjen i de tyske linjer. Tyskerne lider store tap og på en dag hadde de over 7.000 falne i dette avsnitt. Russernes bytte bestod bl.a. av 250 kanoner og bombekaster og over 500 maskingeværer. Den russiske offensiv går nå over en 600 km bred front fra Pskov i N, V for Idritsa, NV og SV for Dvinsk, NV og SV for Vilna, som er helt innringet, mellom Lida og Grodno, V for Slonin mot Volkovysk, NV og SV for Pinsk og NV for Kovel mot Brest Litovsk i S. - Ifølge en melding fra Moskva opphørte onsdag alle radiosignaler fra den omringede tyske garnison i Vilna og dette tas som et tegn på at tyskerne innser det nyttesløse i motstanden. I det øyeblikk Vilna faller har den røde arme inntatt

den siste større tyske festning på veien mot den litauiske hovedstad Kaunas og Tilsit i Øst-Preussen. Den hurtige framrykning SV for Vilna har ført de russiske tropper nesten fram til Njemen i nærheten av Olita. Russerne står i dette avsnitt ca. 8 mil fra rikstysk område. Lenger S fortsetter den russiske framrykning mot Bialystok - Brest Litovsk-linjen, i retning mot Varsjava. Framskutte tropper V for Lida står bare noen få mil fra Grodno. Tropper som rykker videre fram fra Baranovitsji, står 80 km V for dette sted og presser seg fram mot jernbaneknutepunktet Volkovysk. Lengst i S er Pinsk omgitt og tropper som rykker fram SV og NV for byen står bare 4 mil fra hverandre. - På finskefronten fortsetter den russiske framrykning og over 30 steder ble erobret onsdag.

Vestfronten. Amerikanerne avanserer på en 65 km bred front mot Lessay, Periers og St. Lo. De står nå 3 km fra St. Lo. På fronten SV for Caen har tyskerne 3 ganger gått til motangrep med formasjoner av 4 panserdivisjoner, men de er blitt slått tilbake med store tap og det har hendt at hele panserregiment er blitt redusert til 1/3 av sin opprinnelige styrke i den rasende sperreild som møtte dem. Tyskerne forsøkte å erstatte sine panserstyrker med infanteri, men de er hver gang blitt drevet tilbake. Det allierte flyvåpen har bombet de tyske tilførselslinjer. - Torsdag formiddag har amerikanske bombefly for tredje gang på tre dager angrepet München-området. De to første dager ble det kastet ned ca. 6.000 tonn bomber. München er et viktig knutepunkt for forsyninger til Italia og bombingene står derfor i nøye sammenheng med general Alexanders offensiv mot Kesselrings styrker. Andre fly har angrepet mål i Saar-området. - Britiske fly angrep natt til torsdag utskyttingsbaser for førerløse fly i N Frankrike. Det var ingen bomber over England i natt og det er den tredje natt London ikke har hatt noe angrep. Kongen og dronningen besøkte i dag et luftvern batteri som var i aksjon under angrep.

Italia. 5. arme har ny framgang under sine bevegelser for å omgå Livorno og britiske og indiske tropper fortsetter framrykningen i fjellene langs øvre Tiber. Ved adriaterhavskysten er stillingen uforandret.

Amerika. Roosevelt opplyste tirsdag at han var villig til å stille seg til valg for fjerde gang. Han meddelte videre at han og de Gaulle var kommet til fullstendig enighet.

Britiske og amerikanske laboratorier har nå framstillet et pulver som har øyeblikkelig drepende virkning på tyfusbasiller. Det er ikke skadelig for mennesker og det kan blandes i maling. Skjorter som er innsatt med dette pulver kan vaskes flere ganger uten at virkningen blir borte. Pulveret ble brukt med stort hell til å motvirke tyfus i Nord-Afrika og da en tyfusedemi brøt ut i Neapel ble det gitt ordre til at hele befolkningen skulle behandles med dette pulver. Det varte ikke lenge før hele epidemien var stanset.